

космічна політика стала приділяти більше уваги забезпеченню міжнародної та регіональної безпеки.

Література

1. Якушев Ю. В. Анализ деятельности Комиссии международного права ООН по выработке акта об ответственности международных организаций / Ю. В. Якушев // Актуальные проблемы международного права: матер. ежегод. межвуз. науч.-практ. конф., 17 апреля 2006 г. – М.: РУДН, 2006. – С. 72-82.

2. Османова А. Х. Исторический аспект развития европейской космической политики // Международно-правовые вопросы освоения космоса: матер. круглого стола X ежегод. Всероссийской науч.-практ. конфер. «Актуальные проблемы современного международного права», посвящ. памяти проф. И. П. Блищенко, Москва, 13-14 апр. 2012 г. / отв. ред. А. Х. Абашидзе, Г. П. Жуков, А. М. Солнцев. – М.: РУДН, 2012. – С. 61-66.

УДК 341.226 + 347.82 (043.2)

Макєєва О. М., старший викладач,

Лукашенко Т. О., студентка,

Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

КОСМІЧНЕ ПРАВО В СИСТЕМІ ПРАВА

Дослідження і використання космічного простору стало важливим здобутком ХХ століття. На сучасному етапі державотворення України космічна діяльність є важливим фактором сталого розвитку суспільства та показником рівня науково-технічного потенціалу держави. Вивчення теоретико-правових аспектів космічного права нині є актуальними, зокрема, правове регулювання космічної діяльності на рівні національного законодавства та забезпечення дотримання вимог міжнародного космічного права.

Метою даної наукової публікації є дослідження космічного права як галузі в системі права. Теоретичні та практичні аспекти космічного права стали предметом наукових пошуків науковців як радянського, так і сучасного періодів, а саме: С. С. Алексєєва, С. Н. Братуся, В. Г. Буткевича, Е. Г. Василевської, В. С. Верещетина, В. С. Вещунова, В. Н. Денисова, Г. П. Задорожнього, Ю. М. Колосова, Н. Р. Малишевої, Н. М. Оніщенко, С. В. Полєніної, Ю. С. Шемшученка та інших. Останнім часом в Україні посилюється науковий інтерес до міжнародного і національного космічного права. Важливим чинником стало створення Міжнародного центру космічного права при Інституті держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, де були підготовлені й захищені дисертації з космічно-правової проблематики такими авторами, як С. О. Негода, О. В. Бєглий,

В. В. Семеняка, І. П. Андрушко.

В теорії права під системою права розуміють зумовлену об'єктивними чинниками внутрішню структуру права, що складається із взаємопов'язаних норм, об'єднаних у правові інститути та галузі права. Серед причин, що зумовлюють будову системи права, превалюють економічні і соціальні [1, с. 75].

У юридичній науковій думці не існує єдиного погляду щодо виокремлення та поняття галузі космічного права. На думку Н. Р. Малишевої, це самостійна галузь національного права – національне космічне право [2, с. 348]. Як вважає Ю. З. Драпайло, існування космічної галузі як певної групи суб'єктів, що здійснюють космічну господарську діяльність, та, відповідно, наявність групи відносин у сфері космічної діяльності, які належать до предмета регулювання господарського права [3, с. 382]. Космічне право України, вважає І. П. Андрушко, можна кваліфікувати як сукупність правових норм, яка регулює суспільні відносини, пов'язані із здійсненням підприємствами, установами та організаціями, у тому числі міжнародними та іноземними (суб'єкти космічної діяльності), наукових космічних досліджень; із створенням та застосуванням космічної техніки; із використанням космічного простору (космічна діяльність) [4, с. 14].

Системність права означає, що воно є цілісною сукупністю різних елементів, які перебувають у функціональному зв'язку між собою. Космічне право є галуззю міжнародного і національного права. Системою космічного права охоплюються відносини суб'єктів космічної діяльності в космічному просторі, а також види діяльності, які спрямовані на дослідження і використання космічного простору. Специфіка предмета регулювання лежить в основі виокремлення в системі права України в окрему галузь космічного права. Предмет космічного права – це суспільні відносини, що виникають у процесі здійснення діяльності, пов'язаної з дослідженням і використанням космічного простору. Відповідно до чинного законодавства, космічна діяльність включає в себе: наукові космічні дослідження, створення та застосування космічної техніки, використання космічного простору в мирних цілях.

Система космічного права розвивається спільно із системою космічного законодавства. Під системою космічного права слід розуміти поділ його норм за окремими космічно-правовими інститутами відповідно до особливостей космічних відносин, які регулюються цими нормами. Існування космічно-правових інститутів обумовлене необхідністю правового регулювання однорідних та взаємопов'язаних суспільних відносин, які виникають у процесі дослідження і використання космічного простору. Найбільш важливі з них, що відображають сутність космічного права як галузі права, утворюють загальні інститути космічного права, а ті космічно-правові норми, що покликані регулювати окремі сторони або

види космічних відносин, формують спеціальні інститути космічного права, що відповідає існуючій традиції поділу галузі на загальну і особливу частини. Крім того, у системі космічного права виділяється також спеціальна частина, яку утворюють правові інститути, що стосуються міжнародного співробітництва у сфері дослідження і використання космічного простору [4, с. 14].

Отже, космічне право України – це сукупність правових норм, що регулює суспільні відносини, пов'язані із здійсненням космічної діяльності (вітчизняними та іноземними підприємствами, установами та організаціями) космічних досліджень із створення та застосування космічної техніки та використанням космічного простору. Система космічного права – це поділ його норм за окремими космічно-правовими інститутами відповідно до особливостей космічних відносин, які регулюються цими нормами.

Література

1. Оніщенко Н. М. Правова система: проблеми теорії: монографія / Н. М. Оніщенко. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2002. – 352 с.

2. Малишева Н. Р. Космічне право: перспективи розвитку в міжнародному і національно-правовому контекстах / Н. Р. Малишева // Вісник Академії правових наук України. – 2003. – № 2. – С. 335-349.

3. Драпайло Ю. 3. Щодо нових напрямів господарсько-правового регулювання (на прикладі космічної діяльності) / Ю. 3. Драпайло // Актуальні проблеми держави і права. – 2012. – Вип. 64. – С. 381-388.

4. Андрушко І. П. Космічне право: поняття та зміст: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / І. П. Андрушко; НАН України. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – К., 2006. – 19 с.

УДК 347.8 (043.2)

Миронець О. М., старший викладач,
Навчально-науковий Юридичний інститут,

Авраменко Д. І., студентка,
Навчально-науковий Інститут економіки і менеджменту,
Національний авіаційний університет, м. Київ

ПРЕВЕНТИВНІ ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ

Убезпечення перевезення пасажирів, вантажу та пошти повітряним транспортом у наші дні залишається актуальним. Відповідно до національного законодавства України суб'єкти авіаційної діяльності можуть проводити превентивні заходи безпеки.

До заходів попередження вчинення діянь проти безпеки цивільної